Ч. 131 (11.472). Львів, субота 15. червня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Політика нового англійського уряду.

Львів, 13. червня 1929.

Минулої суботи новий робітничий кабінет Англії одержав від короля свої урядові печатки, в понеділок зібрався на першу формальну нараду, а весь світ, який з напруженням чекав проявів діяльности нового англійського уряду, вже знає, що робітничий уряд має сильну волю осягнути порозуміння між великими державами в найважніших справах, які досі тримали всі уряди й держави в непевности й остраху.

Зазначимо, що одну з цих справ, справу німецьких репарацій, полагоджено в приспішеному порядку власне тоді, коли виявилося, що в Англії до уряду прийде новий робітничий уряд. Конференція репараційних знавців мусіла дійти до порозуміння з Німеччиною. Франція мусіла піти на уступки, бо ясно було, що якби порозуміння не осягнено, то підчас нової конференції Франція мала би Англію не по своїй стороні, як за часів англійського уряду, а проти себе.

За часів урядування англійського консервативного уряду тяжка змора нависла над Англією. Конференція в справі морських розброєнь, а потім підготовча конференція щодо розброєнь у Женеві скінчилися без ніяких позитивних наслідків. Натомісць відносини між Англією та Злученими Державами ставали чимраз більше напруженими. Англійський консервативний уряд хотів за допомогою Франції задержати своє домінуюче становище на світових морях, а віддавав за це всю Европу в сферу виключних впливів Франції. Та це славетне англьо-французьке „фльотове порозуміння", хоч його й тримали у великій таємниці, викрито. І хоч оба заінтересовані уряди категорично заявили, що ніякого порозуміння не було, то однак цей інцидент ще погіршив англійсько-американські відносини. Америка в почутті своєї сили та певности відповіла на пробу англійсько-французького порозуміння тим, що ухвалила закон про будову нових 15 великих кружляків і призначила на це один міліярд і сто міліонів долярів, щоби довести своїм европейським противникам, що не дозволить безкарно іґнорувати себе й не потерпить з боку европейських держав ніяких ворожих союзів проти себе. Зі свого боку Англія ухвалила на розширення своєї фльоти сто десять міліонів. В повітрі почало пахнути війною, новою й страшною, цим разом справді світовою війною.

Та тепер, принаймні на якийсь час, відносини кожночно змінилися. Саме напередодні англійських виборів американський уряд, немов для дипльоматичного скріплення англійської робітничої партії устами свого представника на женевській конференції в справі розброєнь, сера Джібсона, зложив заяву в справі порозуміння щодо морських розброєнь, з якої було ясно, що Америка справді не хоче доводити справи до крайности й дає Англії добру нагоду до порозуміння. А незабаром американський державний секретар Стімсон видав у порозумінню з президентом Гувером формальний маніфест, в якому вказував на страшні фінансові тягарі нових морських зброєнь для всіх заінтересованих держав. Цей виступ теж був обчислений на те, щоби улекшити новому урядові Англії шлях до порозуміння. І ми бачимо, що Мекдональд та його уряд рішили основно й рішучо використати ситуацію. Дипльоматичний кореспондент ґазети партії праці „Дейлі Геральд" повідомляє, що Мекдональд і Гендерсон виробили програму управильнення англьо-американських відносин, і що для здійснення цеї мети Мекдональд хоче поїхати до Америки, щоби особисто обговорити з ним усі справи. Не підлягає сумніву, що також президент Гувер та його дорадники теж з симпатією ставляться до цього пляну. А міністр закордонних справ у кабінеті Мекдональда, Гендерсон у своєму інтерв'ю отверто заявив: „Ми будемо трактувати наші проблеми не з погляду національної стратеґії, але з погляду міждержавного співробітництва. Цей дух буде панувати не лише в нашій політиці супроти Ліґи Націй, але також супроти Злучених Держав та Радянського Союзу. Америка має величезне значіння, бо ясно, що в богатьох проблемах, що торкаються світового мира, Злучені Держави тримають ключі теперішнього положення. Ми зробимо все, щоби скріпити взаємні зносини між Англією та Злученими Державами. Уряд буде використовувати кожну нагоду до особистих зносин та нарад з представниками Злучених Держав". Таким чином новий уряд відразу рішучо й недвозначно виявив свою волю привернути дружні відносини з Америкою: в першу чергу полагодити найважнішу справу — справу морських розброєнь.

Друга, не менше важна проблема, що за часів консервативного кабінету в Англії затроювала політичну атмосферу в Европі й поважно загрожувала справі мира, — це справа відносин до Радянського Союзу. Як відомо, консервативний британський уряд не лише зірвав дипльоматичні зносини з Радянським Союзом, не лише спинив обопільну торговлю між ним та Англією, але повів політику фінансової та політичної його блькади.

Також у цій справі ситуація з приходом до влади робітничого уряду основно змінилася. Гендерсон у своєму інтерв'ю до „Дейлі Геральд" заявив: „Що торкається Радянського Союзу, всім відома політика партії праці щодо нього. І ця політика буде переведена. Для цього самозрозуміло треба буде перевести переговори, щоби поставити на тверду підставу дипльоматичні та торговельно-політичні зносини. Це потрібне як для світового мира, так і з огляду на господарські мотиви. Я особисто все дбав про те, щоби відновити можливо найтисліші звязки між обома державами. Кореспондент віденської „Нає Фрає Пресcе" у звязку з першою нарадою нового англійського кабінету повідомляє, що рішено якнайшвидше відновити англьо-радянські зносини, щоб облекшити справу боротьби з безробіттям. Міністр Томас висловився за тим, щоби англійський уряд дав великі кредити англійським промисловцям та експортерам, щоби вони зі свого боку могли уділювати довготермінові кредити радянським установам. Цим способом він гадає практично усунути дразливу справу уділення більшої позички радянському урядові й оживити промислове та торговельне життя Англії.

Нарешті і Мекдональд і Гендерсон заявили, що мають замір обидва взяти особисту участь у найближчій осінній сесії Ліґи Націй. В якому напрямі вони спробують вплинути на її працю видно з того, що Гендерсон у своєму інтерв'ю заявив, що новий уряд бажає якнайскорше вивести з Надренії англійські війська й подбати про те, щоби вона взагалі була звільнена від окупації. Треба сподіватися, що вони займуться також основним розглядом справи національних меншостей, хоч покищо, на жаль, в цій справі з боку нового уряду не було ніяких урядових енунціяцій.

Престіж чи інтерес?

Про загальну краєву виставку в Познані.

(Від нашого кореспондента.)

Познань, 9. червня 1929.

I.

Ті шан. читачі, які схотять найти в нижче слідуючих рядках коротку й ядерну, позитивну чи неґативну, загальну характеристику познанської виставки, будуть розчаровані. Бо автор цих рядків не буде чейже наслідувати польських справоздавців, для яких у даному випадку понад обовязок обєктивної інформації стоїть обовязок національно-державного патріотизму; однак він не може й не хоче так легковажно здвигати раменами, бо познанська виставка це імпреза надто поважна. І надто вона складна, щоби окреслювати її одним словом: „гарна" чи „погана", „вдатна" чи „невдатна". Це річ індивідуального осуду, для якого подаю жмінку фактичних даних.

Основною і безумовно найбільш маркантною рисою познанської виставки, це її національно-польський маніфестаційний характер. І не лише маніфестаційний, але й демонстраційний, бо виставка виключає усе те, що в Польщі є непольське (хіба, що вписала його в реєстр власного дорібку), при чому ціла низка моментів вказує на виразну тенденцію політичну. Зрештою, самі орґанізатори з цим зовсім не криються: на патріотично-польський характер виставки вказується у всіх її пропаґандових вид[illegible]. І так напр. в одній такій, і то мабуть найбільше діловій, брошурі п. н. „Чому і як треба оглянути загальну краєву виставку в Познані", читаємо на самому вступі: „...цю форму святочного обходу вибрано також для вшанування 10-ти ліття самостійности Польщі: рішено уладити загальну виставку, яка віддзеркалила би всебічно 10-ти літній дорібок цілого польського народу". І зараз таки нижче, у відділі „Ціль і завдання", на першому місці читаємо про потребу доказати чужим, що „Польща — це велика річ", а своїм „помножити національну гордість і навчити палкіше любити батьківщину". Щойно на другому місці цілей і завдань виставки стоять мотиви господарської натури, — користь для торговельного й платничого білянсу держави та господарської орґанізації. Врешті зноситься ціль національна — тісніше зіслення польської еміґрації з польським „старим краєм"...

Престіж поставлено перед інтересом і проведено цю тезу на протязі послідовно: у виборі місцевости під виставку, системі ґрупування матеріялу, доборі подрібних експонатів, строгому вибору, станному принципі, способі реклями, у „репрезентаційно-престіжових" цілях, навіть у відповідній патріотичній програмі кабарету на терені виставки! Інтерес усюди чимчикує позаду. І ось справді: орґанізатори виставки з гордістю можуть поглянути на своє діло, черпаючи з нього бадьорість для своїх національних почувань. Інтерес виграв на цьому так, що в місяць після відкриття виставки, світить вона пригноблюючою пусткою, звуків чужинецької мови не почуєте на лік, а остаточну „пляйту" ратують... діти, — довгі шнурки шкільних прогульок. Але престіж виграв, престіжу не нарушено...

Відбувається виставка в Познані. Це мабуть найкраще місто в Польщі, — положенням, архітектонікою, старими памятками, цивілізаційними модерними урядженнями. Воно теж не лише чуто польське, але польське на 101 відс.: найбільше нетерпиме та нетолерантне відносно всього, що не належить до арійської раси, польського народу, римо-католицького віроісповідання та не походить з Великопольщі... Може всього цього широкий світ не знає, але на фінансовому успіху виставки безумовно відбився факт, що знають ці питоменности Познаня — жиди. І не тільки на виставці „Зайонзку кулиця жидовськ" немає, але й жидівського прогулькова з ліхтаркою не найдете. Познань нібито для закордону найвигідніший, — найближчий границі. Передовсім найближчим закордоном є Німеччина. Тому то поставлено окремий павільон „Зайонзку оборону кресув заходніх, а в павільоні „Польон я за границею" у відділі „Поляки в Німеччині" високо штудерними моделями представлено „процес германізації" та „оборону перед германізацією". Чи не вільно цього робити на польській виставці? Алеж крий Господи, вільно, лише... лише в практичному ефекті Німеччина бойкотує виставку, 40.000 німців, які вже нібито зголосили свій приїзд до Познаня не приїхали та взагалі, Німеччині до Познаня пробратися нині дуже важко (все це казали підписаному у Познані тамошні поляки).

За систему ґрупування матеріялу вибрано однотайність бранж. Це нібито для більше прозорого перегляду ріжних галузей продукції. Фактично цією системою виелімінозано з вистав-

ки всю ту продукцію, яка хотіла би замаркувати свою територіяльну чи національну відрубність Таким робом усякий „сепаратизм" (за виїмком польського) дійсно з меж виставки виключено. зло одночасно „бранжовим" характером виставки, себ-то строгою спеціялізацією, зацікавлено лише фаховців, а відштовхнено широкі маси населення, які мають не лише національний, але й льокальний патріотизм й напевно охотніше поїхали би на виставку, колиб там було щось „своє". Для престіжу закинено теж думку дозволити експортерам вести хоч би й в обмеженому розмірі на місці розпродаж і взагалі вести купецькі трансакції. Через те виставка має сутомузейний характер більше репрезентаційний, але менше атракційний.

Таких і подібних прикладів можна навести без числа міри: що загальна краєва виставка у Познані є маніфестацією польського національного престіжу, який з інтересом не рахується!..

І. Кедрин.

Професійний рух і УСДП.

Конгрес професійних спілок у Польщі й участь представників УСДП. у ньому.

При кінці травня і на початку червня (від 30. травня до 2. червня включно) відбувався у Варшаві IV. конгрес клясових професійних спілок з цілої Польщі. Конгрес відбувався у варшавському домі залізничників. Були на ньому представники професійного інтернаціоналу з Амстердаму, представники німецьких, французьких, шведських, голяндських, латвійських та інших чужинних професійних союзів. Але були на цьому конгресі і представники Української Соціяльно-Демократичної Партії зі Львова. Першого дня нарад конгресу, коли чужоземні делегати складали привіти, виголосив привіт від Центрального Комітету УСДП п. І. Квасниця. З центрального органу УСДП „Вперед" (з 15. червня) довідуємося, що в конгресі брали участь як делегати професійних спілок зі Сх. Галичини такі українці: п. Порф. Буняк (від друкарської організації), п. Іван Кушнір (окружний секретар проф. союзів у Львові), п. Йосиф Фольмес (голова Т-ва „Праця" у Львові) та інші. Як гість брав участь у зїзді голова УСДП д-р Лев Ганкевич. Офіціяльним представником УСДП на конгресі був п. І. Квасниця.

В дискусії над виголошеними рефератами забирав слово споміж делегатів-українців тільки п. Порф. Буняк.

Референтами на конгресі були відомі пепесівські діячі як: А. Здановський, пос. Станьчик, Щерковський і пос. Жулавський. Цей останній складав також звіт з діяльности Центральної Комісії Проф. Спілок. До нової центральної комісії вибрано 36 членів. На основі договору з дня 29. квітня 1929 р. між УСДП і централею профсоюзів у Варшаві (заступав її пос. Жулавський) увійшов до Центрального Комітету Проф. Союзів п. Іван Квасниця.

По конгресі відбувся бенкет на честь закордонних гостей. Від УСДП взяли в ньому участь: д-р Л. Ганкевич й І. Квасниця. Вони обидва і промовляли в часі бенкету, витаючи закордонних гостей.

Ось так поволи, але систематично налагоджує УСДП мирне та тихе співжиття з ППС на такому „нейтральному" грунті як професійні організації робітників. Не виключене, що чим далі тим ширшою стане обсяг „неполітичної" співпраці політиків з УСДП з політиками з ППС.

Львів на радощах.

Ліквідація корпорантського страйку. — Одні послухали єпископів, а другі ректорів. — „Велике значіння" львівських подій для „народу і катол. церкви". — І бебісти вдоволені.

Страйк польської корпорантської молоді на львівських високих школах закінчений. Його закінчення попередили деякі студентсько-драматичні події. А саме частина страйкових провідників, згуртована у „Львівському Академічному Комітеті", піддавшись під протекторат латино- й вірмено-польського єпископату, на власну руку закінчила страйк без уповноваження страйкового загалу. „Львівський Академічний Комітет" випустив летючки такого змісту:

„До глибини зворушені любовю і зрозумінням нас Вашими Екселенціями за лист, виданий до Польської Акад. Молоді в хвилі важкої боротьби за наші найсвятіші права — з цілої душі дякуємо за ті сильні слова, винесені понад усякі людські огляди, такі справедливі і такі повні любови. Не помилилися Ваші Екселенції, скоро висловили переконання, що всі підемо за Їх візванням".

Та за цим візванням усі не пішли. Появилися контрлетючки проти самовільного кроку „Львівск. Акад. Комітету" (ендецького), який — мовляв —

„ломить страйк, осмішуючи львівську академічну молодь супроти інших середовищ і громадянства. Коли ми не послухали наших безпосередніх академічних властей, то чому сьогодні, коли нічого позитивного ми не здобули, маємо заломлюватися. Супроти вгорі наведеного ствержуємо, що поведінка Л. А. К. була обрахована на використання львівських випадків для партійних цілей, а не для оборони прав й академічної чести".

Ще більш драматично зазначилася розбіжність між страйкуючими на вічу, що відбулося на подвірі політехніки з участю ректорів усіх високих шкіл у Львові. Ректори накликували молодь припинити страйк. Бесідника Л. А. К. ендека Салабуна не допущено до голосу. Взагалі гостро критиковано поведінку страйкового комітету. Після деяких вагань страйкуючі постановили послухати ректорів і закінчили страйк.

Ось так страйк закінчено і у висліді — всі вдоволені: і ендеки, що дали про себе знати, і бебісти, які нібито опанували замішання, і єпископи, які здобули гарячих оборонців віри і католицизму.

І так ендецький „Львівск. Кур. Пор." в передовиці „Після львівського тижня" пише:

„Львівські події мали велике значіння Певно ще довго будуть їх обговорювати на сторінках преси. Підтвердили вони низку безсумнівних фактів, які покищо хоч побіжно треба зареєструвати. Молодь ствердила ще раз, що ніяким чином не дозволить підірвати прав і становища народу та його віри. Сильна, може сильніша, як звичайно, її реакція на провокацію супроти процесії, її участь в евхаристичному поході на львівськім ринку, виявили понад усякий сумнів, що молоде покоління дисципліновано стоїть під прапорами народу і католицької церкви та вміє стати в його обороні."

Бебістичний „Дзеннік Львовскі" у передовиці „Нехай живе польська академічна молодь!" співає пеани в її честь, кажучи, що

„справді особливо дорогою, спеціяльно радісною є та хвиля (закінчення страйку) для нашого органу, що в ідеї незломної служби для конечности і сили Відродженої Польщі нераз мусів виступати проти таких чи інших відрухів груп, зведених на шляхи і використовуваних людьми, які може кохають партію, але не Польщу".

На радощах львівські бебісти резиґнують із „культу для внутрішньої сили і безоглядної справедливости" у відношенні до польської молоді і долучують свій голос за випущенням арештованих академиків на волю, а окреме звертаються до влади, щоби „осудила їх вину з приноровленням найдальше посуненої вирозумілости".

Отже загальне вдоволення, тільки жиди і „масони" трохи крутять носом.

Українські мистці в Парижі.

Перед війною ніхто не чув про наших мистців у Парижі. Коли і були які, то губились вони в морі чужинців, тратили свою окремішність у товаристві серед якого жили, здебільша між росіянами, а термін „українець" не появлявся поруч прізвищ наших артистів також, як не було його і в пашпорті або „книжечці тотожности".

Остання війна притягнула до Парижа чимало нашої молоді. За диплomатами та політиками, що поїхали добиватись до воріт Мирової Конференції та преси прав для нашої нації, потягло й молодше покоління шукати там чогось певнішого, хоч менше „реального": освіти, спеціяльних студій, знання мови, мистецтва, Париж, як центр

ЗЕНОН ПЕЛЕНСЬКИЙ.

Флямандці.

Берлін, 7. VI. 1929.

Дня 26. травня ц. р. відбулись вибори до бельгійського парляменту. Завзята боротьба флямандців за мандати черговий раз звернула увагу світа на флямандське питання. Варта і нам ближче приглянутись цій боротьбі, тим більше, що боротьба флямандців має богато аналогій до наших змагань. Поминаючи розгляд історичного розвитку, в якого результаті флямандці опинились в чужій їм племінно й культурно бельгійській державі, виймемо радше зі ситуації нинішнього дня.

Бельгійське королівство нараховувало підчас останньої конскрипції в 1927 р. — 7.932.077 мешканців. В тім числі є кругло 4.500.000 флямандців, 3.000.000 вальонців й 100.000 німців. Бельгія повстала в її нинішнім вигляді у 1830 р. через відірвання від Нідерляндії. Мимо того, що флямандці становлять більшість населення і є племенем германського походження, бельгійська держава ввійшла вже з самого початку в орбіту французьких політичних і культурних впливів. Французька мова стала урядовою а державна конституція ані словом не згадує про окремішність флямандського племени. Вальонська (кельто-романська) частина населення разом з офранцуженою верхівкою та католицьким духовенством надає тон цілому життю держави. Флямандці та їхня справа були вже зі самого початку трактовані як **„quantité negligeable"** і їх боротьба за рівноправність і визволення стрічала завзяті спротиви.

Як це звичайно буває в таких випадках, боротьба почалася в площині етнографізму. Отже в першу чергу за мову, бо мова саме й є найбільше маркантним виявом певної національної окремішности. Флямандці витримували романський і етнічно-культурний натиск ще від 1648 р. і тому офранцуження нації вспіло за три століття зробити величезні поступи. Таким чином флямандський рух почався — подібно як у нас — з літературного відродження. Батьком й духовим джерелом флямандського руху був **Ян Франс Віллемс**, літерат, історик і політик, який своїм характером, велитенською робучістю, шириною освіти й відданням для публичної справи дуже пригадує нашого Івана Франка. Він в буквальнім значінні цього слова заставив флямандців до боротьби, зібрав довкруги себе найвидніших провідних флямандців і від його днів боротьба за флямандське визволення не переривається ані на хвилину. Він найшов собі теж гідних наслідників. З них назвемо найвидніших: **Консціенс, Снеляерт, Снідерс і д-р Бормс.** Боротьбу флямандців за національне визволення можна поділити на два етапи: період літературно-культурного відродження й період політичного усамостійнювання. В цьому першому періоді бачимо перш за все завзяту боротьбу флямандців за національну школу всіх типів, від початкової почавши, на університетах та академіях кінчаючи. В 1835 р. сфранцужено два університети, в Люттіх і Гент, на які флямандці заявляли свої старі історичні, традицією оправдані претенсії. Особливож боротьба за університет у Гент пригадує в богатьох випадках нашу львівську університетську справу. Сто літ вже минає від хвилини усамостійнення Бельгії, але флямандці ще й досі не дістають університетської науки у власній мові. В основнім законі про університет у Гент з 1835 р. сказано, що „виклади відбуваються у французькій мові, проте, бельгійський міністер внутр. справ може в разі потреби дозволити також на виклади чужою мовою". Щойно в 1854 р. — отже девятнадцять літ пізніше флямандці вибороли собі факультет для флямандської літератури, та ще й у цьому випадку потрібно було завзятої боротьби, щоби про флямандську літературу можна було читати — по флямандськи.

Флямандизація університету в Гент була центральною метою флямандського руху аж до 1914 р. — зовсім подібно, як це було до 1914 р. також у нас, у відношенні до університету у Львові. В 1906 р. прийшло в Гент на цьому підкладі до університетських заворушень, як свого часу у Львові. Щойно в 1923 р. переведено т. зв. „законом Нольфа" деякі зміни на університеті в Гент і флямандцям дано більшу свободу рухів, але характер університету, як і був так і залишився романський. Щодо початкових і середніх шкіл, то щойно в 1914 р. флямандці вибороли собі закон, силою якого дозволено навчати також у школах **в обох мовах,** французькій і флямандській. Одначе цей закон обмежено виключно до флямандськоої території з виключенням вальонської. Тимчасом і цей закон існував до 1921 р. тільки на папері. В 1921 р. флямандці здобувають нову позицію: від цього часу флямандська мова є в початкових школах на флямандській території обовязкова. До 1914 р., тобто до часу, де флямандський рух починає оформлюватись у виразну політичну боротьбу, флямандці вспіли витворити свою оригінальну, богату літературу та мистецтво, регенерувати та дослідити свою історію та фолькльор й за допомогою широко закроєної культурно-освітної роботи понести національне освідомлення в найширші флямандські маси. Також у цьому відношенні флямандський рух виявляє вдаряючі подібности до нашого, особливож у Галичині.

Богато шкоди і перешкод у національному відродженні принесло флямандцям їхня конфе-

мистецьких змагань має свою довголітню славу і його середовище не може для артистів рівнятись з ніяким іншим. Є там цілі вулиці, де живуть виключно малярі, на спеціяльно підготовлених для них мансардах, щоби було й не дорого й можна мати доступ до необхідного світла. Про скількість малярів у Парижі кружляють леґенди. Кажуть, що є їх пересічно від 30.000 до 40.000. Менш-більше стільки образів щорічно можна оглядати на ріжних малярських виставках, починаючи від офіціяльних „сальонів" і незалежних, аж до приватних ґалерій призначених для аматорів і знавців.

Тепер має бути в Парижі 40 українських малярів. Та й ця цифра неточна, бо вони не в силі обєднатись в одно професійне товариство на чисто мистецькому ґрунті. Повторяється тут історія з усією нашою еміґрацією: політичні розбіжности розпорошують її і доводять до явного та скритого ворогування. У Парижі має істнувати „Союз українських мистців" зорґанізований старим еміґрантом Полісадовим; довкола нього гуртується десяток артистів, ще й аматори співу та театру. Та більшість таки живе маленькими товариськими гуртками, незорґанізовано і працює окремо. Нема в цьому чогось незвичайного, бо художня вразливість малярів є занадто індивідуальна і більшість із них ставиться скептично до творів своїх товаришів. Зорґанізувати їм спільну українську виставку важко ще й тому, що кожний із них іде подекуди в іншому напрямку, шукаючи своєрідних засобів малярського вислову.

Минулого сезону шістьох наших малярів попало в офіціяльний „Осінний сальон". Сама участь у ньому вже чимала почесть. Виставляли там свої праці Бабій, Бутович, Глущенко, Левицький, Перебийніс і Хмелюк. Бабій і Глущенко брали одночасно участь у „Сальоні незалежних", (де нема жюрі і кожний артист платить лише за місце, де виставляє) а крім них Зарицька, Омельченко та Палісадів. У „Весняним сальоні" виставляли Гординський і Дядинюк. Глущенко брав участь у кількох ґрупових виставках і на нього звертала увагу мистецька критика. Бабій робив недавно власну виставку з деяким успіхом. Відомий графік Мозалевський підготовляє свою збірку в відомій ґалерії Берґгайма.

Цими днями відкрита одна з ґрупових виставок, де з українців бере помітну участь трьох: Гординський, Перебийніс і Перфецький.

Як зачуваємо, на червень заповідається ґрупова виставка українців-парижан декораторів, графіків та архітектів.

Італійські гимни можна грати 8 разів у рік.

Урядовий італійський розпорядок зарядкує, що італійський королівський гимн і фашистівський марш Джовінецца можна виконувати лише з нагоди великих нац. свят, 8 разів у рік. Розпорядок цей видали тому, що всякі орхестри в Італії вже занадто часто грали ті гимни.

БЕРЕЖАНАМ.

Гімназійним Товаришам у день віддач.

Старе гніздо над Золотою Липою!
Як воскресити молодість твою?!
Нехай крізь сон ще раз поглипаю
на вічних лип алею до Раю!

Всміхнися ще між мріями зеленими
як перші спроби злєбного пера...
і ти було колись, за нас, Атенами,
а ринок твій шумливим аґора!

На ньому там усього світського
не лиш духовного! ми вчились кожний раз
від нашого Сократа — Сеневицького,
що осмівав студентський наш Парнас!

Ґімназіє, яка й не пахла школою,
чудним шпарґалом серед мертвих стін,
а вчила нас блакиттю голою,
наукою про ґумор, любощі та сплін!

До тебе йшли ми всі з парадою
мов збір громадських вибраних „пілойм"
ми в ратуші були міською радою,
а в полі й лазні відгривали сойм.

О други-вчителі! що зрілими
вважали нас без іспитів і кляс,
за те, що навіть і непитані вміли ми
все забогато, без школи та без вас!

Вели ви нас, недолітків, у голоді
знаття до всіх нових книжок
і з усміхом ви вибачали молоді,
що нишком йшла в заказаний садок.

Шкільні лавки, де вчились ми йти лавою
всі за одного, а один за всіх,
дружитись на весь вік, хоча кривавою
війною розігнані на десятки доріг!

Пенати й вулиці є досі свідками,
що шанували ми й найменше з свят
і звеличали всіх Предтеч, що збитками
педаґогічний знищили царат!

Братались ми з усіма Музами,
щіпили в серці неодин бацил,
і вже на клясиках навчились з глузам
стрічати всякий патетичний стиль!

І коли з втоми нині ледві зіпаю,
ішов би ще стрічати молодість свою
в старе гніздо над Золотою Липою,
де через цвинтар близько до Раю!

Мих. Рудницький.

сійне розбиття. Одна частина флямандців є католицька — друга це протестанти. Політика Ватикану завжди йшла на зустріч французам та їх унітарним стремлінням на бельгійськім ґрунті. Це обезвладнювало цілу частину католицького флямандського населення і передовсім відтягало від національної роботи католицьке флямандське духовенство. Що це значить, ми добре знаємо по собі. Як характеристичний приклад згадаємо політику Ватикану у флямандській університетській справі. В 1906 р. заявились всі без виїмку католицькі епископи Бельгії (також флямандці) проти флямандизації університетів. Що більше, епископ Ваффеляерт, уроджений флямандець, заборонив студентам свого семинара розмовляти — по флямандськи. Взагалі повторилось у богатьох випадках і на флямандському ґрунті знане й у нас сумне явище, що скатоличена шляхта і колишній провід нації стали згодом найбільше завзятою перешкодою для визволення своєї власної нації.

Предтечею політичного визволення флямандців був публіцист **Г. Сермон,** який в 1857 р. видав революційну в своїх наслідках книжку, в якій домагається політичного „ґомрулю" для Фляндрії та зміни централістичного бельгійського устрою на своєрідну швайцаризовану бельгійську конституцію. Від цього часу боротьба флямандців переноситься на політичний, в першу чергу парляментарний ґрунт. Обєктом боротьби ще на довго залишається школа і мова. Щойно світова війна надає флямандському рухові нові стимули і напрямки. Флямандці використовують в 1915 р. німецьку окупацію Бельгії, флямандизують університет у Ґент (у грудні), ділять міністерство просвіти й мистецтва на флямандський і вальонський відділи, роблять далекойдучі заходи для повної флямандизації країни. Так повстає в Бельгії нове політичне поняття: **активізм.** Є це означення для тенденції флямандців до повного політичного визволення. Вальонці й офранцужена частина бельгійського населення використали співпрацю активістів з нім. окупаційною владою у цьому напрямку, щоби напятнувати цілий флямандський рух як „німецьку інтригу" та нацькувати населення на активістів. Розуміється, активізм, який виріс з ідеї: **Фляндрія для флямандців** — є надто чистий у своєму характері й засобах, щоби могти оправдати всю оту мартирольоґію, яку прийшлося йому перенести після повороту аліянтів. Але й це ми знаємо: табори полонених, концентраційні ляґери, процеси, присуди і т. д. Все це ми знаємо і можемо прекрасно розуміти флямандців. В той час, коли з тюрми вже давно випущено останнього шпіона, воєнного спекулянта і авантуриста **д-р Вормс,** вожд активістів просидів у ній цілих 10 літ і попав на волю щойно в січні ц. р.! 40.000 флямандців ждало в Антверпені перед брамою тюрми в той день, коли мав бути випущений їхній вожд і герой, щоби віддати йому свою пошану й ентузіястичні овації. Ще в грудні 1928 р. флямандці вибрали д-ра Вормса послом до парляменту і дармя, що вибір був урядом уневажнений; віддаючи 83.000 голосів за Вормсом у противазі до 44.000, які дістав урядовий кандидат, флямандці недвозначно заявили свою волю. Вони не спочивають. І знова ж таки, по цілій Фляндрії лунає знаменний клич: Флямандці збогачуйтесь! Орґанізуйтесь економічно, зробіться фінансовою силою а Фляндрія усамостійниться, бо саме це є реальною підставою всякого сучасного політичного змагання! І немає сумніву, що флямандці є на правильній дорозі!

Думки про теперішні відносини на Радянській Україні.

Від Редакції: У цій статті даємо місце міркуванням достойного сеньора наших патріотичних священиків і громадських діячів, проф. о. Ол. Стефановича про відносини на Україні, зокрема про положення церкви під комуністичною диктатурою. Очевидно, що висловлені в тих міркуваннях погляди містимо на відповідальність достойного автора і не беремося вносити до них ніяких коректив.

Вісти, що наспівають до нас з Великої України, є дуже ріжнородні. Одні в деякій мірі відрадні, інші прикрі. Є там справи, що переймають нас тривогою, бо що буде з нашою батьківщиною, коли ті темні сторінки будуть далі розвиватися.

Відрадними є такі явища як те, що чужого елементу, особливо поміщицтва та його офіціялістів на селах стало богато менше як перед війною, що селянство управляє більше землі, що школи і публичні установи українізуються, а за ними росте в народніх масах національна самосвідомість.

Але дуже понуро представляються інші картини. Не буду спинятись над основним фактом насильного насаджування комуністичного ладу тамошньому населенню; бо хоч цей лад і спиняє культурний та економічний розвиток народу, то однак будучи противний більшости громадянства, не може удержатися і скорше чи пізніше уступить. Але найстрашнішим явищем у тамошньому життi є безглузда боротьба, яку підняли там нинішні потентати проти віри і церкви.

Які заслуги поклала наша церква за тисячу літ свого істнування на Україні, знаємо всі. Вона виховала в нашім народі, при його добрій природній вдачі, ті гарні чесноти, якими він визначуться перед іншими народами світа, причинилася богато до його культурного розвитку, а в тяжких злиднях, що від віків заєдно на нас спадали, була для народу великою опорою, так що тільки при її допомозі він удержався у своїм істнуванні. І ті святощі народу, з якими він від віків нерозділиьно зрісся, беруться нові володарі йому відбирати.

І яких способів уживають вони для тієї цілі? Забрали всі церковні доми і землі, що мали служити на удержання духовенства і церкви, та засудили їх на жебрачу милостиню вірних; займають насильно божі храми і перміняють їх на всякі інші цілі (музеї, кіна, клюби і т. д.); усунули науку релігії не тільки в школах, але забороняють уділяти її дітям навіть по церквах; ширять під кермою самого уряду протирелігійну літературу, або висмівають на сценічних виставах всі святі річи. В останнім часі взялися творити ще й окремі школи, що мають виховувати антирелігійних аґітаторів; а недавно читали ми, що старинну „десятинну" церкву в Київі заходилися переміняти на клюб безбожників. Розуміється, велика більшість населення, і то поважніша його частина, огірчена такими вчинками. Однак перебуваючи під страшним терором, мусить усе мовчки зносити.

Для ілюстрації наведу ще слідуючі два факти. Поважні наші люди, що в наукових цілях відвідували столиці країни і Росії (Київ, Москву, Петроград — чи то пак Ленінград), були поражені, коли в цих містах бачили не сотки, а тисячки дітей, бездомних і позбавлених всякої опіки, що тягалися по вулицях і жили тільки з жебранини або крадіжи. І коли всі культурні народи — подумали ті гості — звертають найпильнішу увагу на виховання молоді, то тут віддає їх комуна урядовим казаматам або полишає їх власній долі. І яка будучність чекалаб ту країну, в якій так виховані (переворотові) елементи взяллиб верх?

А другий факт. Коли в страстні і воскресні дні проявлявся в усіх християнських краях релігійний підйом духа, — коли радіями з Београду і Загребу, а в часі латинських свят з Відня, Праги, Берна і з Берліна розносились чудові релігійні пісні першорядних композиторів, то наша публика, навіть ліберальна, була обурена тим, коли з харківських сцен розносились висмівання і кпини з християнської віри!

І щож гадають аранжери тих протирелігійних „маскарад" осягнути такими вчинками? Нехай назве хто християнську релігію як хоче: чи божою наукою, чи величною фільософією, чи мітом, чи навіть дехто забобоном, то всеж таки є вона основою людської життєвої моралі, а в дальшім ході підставою горожанського і суспільного порядку. Колиж цю основу і підставу хочуть з душі людської змести, то щож остане? На чім опреться тоді загальна мораль людскости? Історія учить, що такі антирелігійні почини, як противні людській природі, ніколи не удержувалися. Вкажу лише на пориви в першій, великій французькій революції з р. 1793 або на паризьку комуну з р. 1871. Певно, що ті пориви лишили по со-

б' не мало лиха, але вони минули і по них слідував ще більший підйом релігійного життя.

Я говорив з поважними людьми, що прибули з Великої України і всі вони в одно казали, що теперішній порядок є противний загалові думі народу і удержується тільки грубим і безоглядним насильством. Супроти того терору це в силі безборонні маси народу в мирнім часі нічого вдіяти. Але колиб настала яка світова завірюха, тоді вони рушаться і зметуть нинішній оооружний їм лад. Та я, люблячи свою батьківщину і радіючи великому поступови тамошнього національного українського життя, боявсяб тої хвилі. В політичнім світі нема правди. Всюди бачимо торговців живим товаром народів, котрі шукають тільки нагоди для своєї наживи.

Тому треба побоюватись, що колиб зірвалася на Україні яка усобиця, готові влатися захланні сусіди, щоби давним звичаєм поживитись нашим добром.

Таким чином моглиб ми втратити і всі здобутки нової України. На цю небезпеку повинні би звернути більшу увагу тамошні її керманичі, коли в душах їх тліє якаНебудь любов для рідного народу. Славлячись у своїх енунціяціях найбільшою „свободою" в світі, повинні комуністи признати свободу віри народнім масам і не відказувати їм того, з чим зжилися і чого для себе потребують. Всякі суспільні еволюції, якщо вони мають проводитися, нехай відбуваються не насильством, але мирним шляхом. Тоді суспільний розвиток поступав би вперед тай загальна справа народу не потерпіла би шкоди.

Представивши сумний образ нашого громадянства і церкви на Україні, не можу поминути ще деяких справ.

Передовсім дивує мене дуже, що на це дике гноблення православної церкви на Україні і в Росії мовчить вся восточна церква. Ось бачили ми нераз, що коли гнетено де католиків, підносив в їх обороні голос римський папа і старався їм помогти. Чомуж не озвуться тут восточні церкви зі своїми народами і державами? А чейже повинні би почуватись до такого обовязку! Таж козацькі війська йшли нераз навіть з польськими арміями на Туреччину; а поодинокі козацькі відділи нападали звідно на турецькі твердині, щоби визволяти полонених християн. А в 18. і 19 віках проголосила себе православна Росія покровителькою всіх балканських, християнських народів і вела за них тяжкі і кріваві війни. І чиж не малиб ті тепер освободжені народи упімнутися за своїми давними оборонцями? Не кажу вже про царгородських патріярхів; бо вони випродали всюди свої верховні права за давінку монету, — а коли й висилають деколи кудинебудь своїх делегатів, то роблять це не по своїй волі, а хіба на домагання чужих інтересованих в тім держав. Не згадую і про Румунію, котра держить під своїм чоботом власну церкву. Але де є Сербія, Болгарія, Греція? Гадаю, що колиб вони заняли якесь становище супроти церковних подій на Україні і в Росії, то рад. влада мусілаб рахуватися з їх голосом і піти на уступки. А колиб це й не мало хвилевого успіху то додалоб утисненим православним бадьорости і моральної сили до перенесення цього лихоліття.

В останнім часі пішла вістка, що деякі восточні церкви дійшли до порозуміння з англіканською церквою на такій основі, що не будуть вмішуватись у вірування й установи другої сторони, а піддержуватимуть взаїмно Христову церкву. Для усталення цеї справи мав би бути скликаний вселенський собор восточної церкви на горі Атонській. Коли восточні не виділи в теперішніх обставинах і для збереження своєї церковної незалежности іншого виходу, то і це порозуміння зможе мати поважне значіння. Англійці розуміли вагу церкви і старалися піддержувати її у себе. Сподіватися треба, що церковні англійські круги, приступаючи до так важної справи, не будуть при тім кермуватись політичними рахунками своїх урядів, а підуть виключно по лінії підтримки церковного життя всюди, де воно підтримки потребує. Розуміється, що таке братнє зближення, признаюче кожній церкві і народови всю повноту питомих їм прав, ведене чесно і ретельно, може мати не лише для обох союзних сторін важні наслідки, але й для всеї людськости; а то й моглоб започаткувати новий етап у праці для зближення або й обєднання цілої християнської церкви. Якою дорогою піде ця нова думка і чи сповнить вона покладані на неї всточними народами надії, покаже може недалека будучність.

Проф. о. Александер Стефанович.

Відгомін заліщицьких подій.

Виділ публ. безпеки в Тернополі інформує, що в Заліщиках дня 10. червня прийшло до суперечки і до бійки між жидами і новобранцями в справі заплати за хліб. Один новобранець був тяжко ранений, один контужений. Поліція привернула спокій. Щоби ексцеси не повторилися, заліщицький староста зарядив вислати до міста відділ КОП-у. Під закидом зибурень арештовано 6 людей.

Паломництво до Риму.

Марійське Тов. Української Молоді подає до відома кому треба, що вкінці надіслало вже міністерство скарбу на руки львівського воєводи дозвіл на видачу пільгових пашпортів для українських паломників до Риму, на разі тільки для тих 127 осіб, що зголосили свою участь у паломництві перед речинцем 15. травня ц. р. Львівське воєвідство перешле цими днями відносні виказы паломників до дотичних воєвідств згл. старость, які будуть видавати пільгові пашпорти по ціні 20 зол., важні від дня 2. липня ц. р. до 15. серпня ц. р. Одержаний пашпорт з долученою квотою 250 зол. (можна й більше в ціли закупна чужих валют) перешле кожний паломник до Мар. Тов. Молоді. Львів, почт. скр. 108, зазначуючи притім, чи хоче вертати тою самою граничною стацією з Італії, якою вїхав до Італії. До кінця червня ц. р. кожний паломник отримає на письмі подрібну програму подорожі, яка зачнесь невідкличчно дня 2. липня ц. р. (второк) в год. 18.35 зі Львова (гол. двірець). Паломники, що мешкають на захід від Львова, можуть прилучитися до гурту між Львовом і Краковом, але мусять про це повідомити наперед Мар. Тов. Молоді. В день відїзду в год. 15. зійдуться паломники в Мар. Тов. Молоді при вул. Сикстуській 39. а, щоб відобрати собі пашпорти, білети і паломничі легітимації і дістати деякі конечні інформації

Засідання держ. трибуналу.

Марш. Пілсудський і мін.: Складковський, Квятковський та був. мін. Юркевич, як свідки.

Дня 12. червня на тайн. засіданні держ. трибуналу постановили не признати ще слідства в справі бувш. мін. скарбу Чеховича покінченим, а то тому, щоби згідно з внесенням сойм. обвинувачів переслухати ще як свідків мін. Складковського, Квятковського та б. мін. Юркевича. Постановили теж виключити з актів заяву марш. Пілсудського. Внесення обор. бувш. мін. Чеховича, Пасхальського, щоби в справі виключення заяви засягнути ради в марш. Пілсудського, відкинули, зате постановили запросити марш. Пілсудського в характері свідка на публ. розправу держ трибуналу.

—o—

Розправа за шпіонажу в Перемишлі.

Перед окружним судом у Перемишлі йшла 12. червня розправа проти Фр. Григоровича, обвинуваченого в шпіонажі на користь сусідньої держави. Григорович вернув із ЧСР у 1928 р., куди виїхав після українсько-польської війни в 1918 р. Він навязав взаємини з рядовиком Годинцем. У грудні 1928 р. Григоровича арештували і тоді — як каже акт обвинувачення — найшли при ньому шпіонський матеріял. Григоровича засудили на 4 роки тюрми.

—o—

Урядовець польс. посольства в Київі важко ранений.

17. км. від Київа над берегом р. Ірпень найшли урядовця польського консуляту в Київі Невядаєвського в калюжі крови, з кулею у виску. Він давав слабі ознаки життя. До комісії, що розслідує цю справу, входить і представник польського консуляту.

—o—

Що відповів мін. Валько послам ЧСР. і СХС.

Мадярський міністр закорд. справ Валько улашв принятття для закорд. дипльоматів. При тій нагоді чехословацький посол а потім югославянський ствердили, що промова президента ради мін. Бетлена при нагоді покладення угольного каменя під памятник Незнаного Вояка, виголошена 26. травня, вразила їх уряди. На будуче не братимуть участи в таких святах. Їх уряди порушуть цю справу на міжнар. тереиі. Мін Валько відповів, що відомий є погляд мадярського уряду, що мировий договір несправедливий, тому треба його змінити. Коли акредитовані при мад. уряді представники чужих держав уважають за доцільне не брати участи в якихсь святах, то це їх справа. Ром. посол зложив у повищій справі ноту на письмі. Мін. Валько відповість йому теж на письмі.

—o—

Справа нац. меншостей на мадридських нарадах.

Яп. дел. Адаці відчитав на четверговім засіданні звіт комітету Ради для справ нац. меншостей зі змінами та новими зарядженнями в справі процедури розглядання петиції меншостей. Мін. Штреземан сказав, що нові зарядження причиняться до успокоення умів, усе таки він піддержує свою тезу. Він годиться на звіт із застереженням, що звіт цей не буде останнім етапом. Бріян похвалив звіт і сказав, що в інтересі меншостей треба вжити всіх засобів, щоби їх охоронити перед шкідливою агітацією. В цій ділянці нічого не вільно змінювати без згоди заінтересованих держав, без одноцушности в Раді. Рада Л. Н. приняла одноголосно звіт Адаці.

Присуд у процесі Павловича і тов.

В четвер запав присуд у процесі Павловича і тов., обвинувачених за надужиття при залізн. доставах. Усіх обвинувачених увільнили від обвинувачення.

Арештовані академики на волі.

В четвер 13. червня випустили дальших 19 академиків, арештованих під закидом участи у львівських протижидівських ексцесах.

Кракатау вибухає.

З голяндських кольоній повідомляють, що великий вулькан на острові Кракатау від суботи викидає ляву і каміння на 300 м. високо. Стовп полумя нічю світить наче смолоскип. Горяча лява добувається теж зпід морської води, так що вона на кл. далеко кипить і кораблі не можуть підплисти до вулькану на півтора км.

Свято Української Молоді.

З нагоди свята молоді львівських шкіл і виховних заведень „Рідної Школи" на площі „Сокола-Батька" в неділю, 9. червня ц. р.

Цвіт і краса Батьківщини! Так можна означити рідношкільне свято, яке відбулося в неділю, дня 9. червня ц. р. на площі „Сокола-Батька" у Львові при величезному 10-тисячному здвизі народу. І не пожалували ті, що прибули на те велике свято. Воно було наглядним показчиком сили і великих досягнень „Рідної Школи". Але йдім по точкам:

Дефіляда. Чета за четою, сотня за сотнею йдуть рівними рядами учениці й ученики в одностроях або в народніх строях при звуках сокільського маршу дутої орхестри з Левандівки. Самопевним бадьорим кроком йде гордо наша молодь, ріжноманітні краски народніх стрічок купаються в сонячному світлі. Йде їх сила-силенна, здається, ні початку ні кінця не видко. — Вже ця перша точка настроює всіх вірою у власні сили. Цеж наша майбутність! — Вкінці перейшли...

Гри і забави наших наймолодших, розкинених десятками гуртків по цілому великому сокільському майдані дають новий, прегарний, ідилічний образ. Наші найменші скінчили свої гри і під проводом своїх виховательок в гарному порядку опускають площу під рясні оплески тисячної публики.

На узгірю уставилися мальовничо злучені хори усіх шкіл. Залунала пісня про країну, яка посумніла від зими і морозів та про весну й літо, що вернула їй життя і красу. Пісня алегорична зробила глибоке враження.

І знов нова картина. Стрункими рядами входить молодь і рівно та справно сама розставляється до масових вправ. Море голов, а синьожовті прапорці мерехтять у світлі сонця під подувом леготу вітру. Вдарила музика і ціле це живе море заворушилося — рівно, струнко, акуратно. Враження сильне, незатерте. Так і хочеться крикнути: „Тут надія і майбутність наша". Скінчили і відійшли під рясні оплески розрадуваної публики. На окрему увагу заслугує хоровід дівчат „гагілки" при звуках відповідних пісень.

Вправи палицями хлопців були прецизні і викликали якнайкраще враження. Трійкові образи, укладу Суховерської, виконали учениці гімназії і учит. семинарії „Р. Ш." з артизмом.

Вкінці ученики мужеської учит. семинарії „Р. Ш." дали прегарний взірок руханкових вправ на козлі і поручах та рівно, легко і зручно виконали гарно зааранжовані вежі.

Ціле свято дало тисячним зібраним масам наглядний доказ, чим є для нас „Рідна Школа". І радується серце кожного українця, що вже така маса дітвори й молоді користає зі шкіл і виховних заведень тієї установи, де набирає українського духа, карности, підпорядкування одному приказові, — одним словом — росте народня сила.

Та — на жаль — ще не всі згуртовані в рідних школах. Сотки українських дітей і молоді в чужих школах, наражені на денаціоналізацію, яка поступає послідовно і застрашаючо скоро. — Обовязком нашим, обовязком кожного свідомого українця і свідомої українки є подбати, щоби з найблизшим шкільним роком ніодна українська дитина не пропадала в чужій школі.

Шкільні вписи за плечима. Подбайтеж, щоби всі українські діти вписалися до шкіл і захоронок „Рідної Школи", бо хто минає свою рідну школу й посилає дитину до чужої школи, той ворог своєї дитини й української нації.

Припильнувати цю найважнішу справу — це обовязок української інтелігенції, свідомого міщанства, селянства й робітництва. Бо „в рідній школі — наша будучність!"

Відгуки дня.

ПОБІДА!

Каже німецька приповідка: Хто сміється на кінці, той сміється найліпше.

Йду я недавно вулицею і бачу: Стоїть Упіпа і сміється аж заходиться.

— Вибачте шановна пані-товаришко, що такого сталося?

Упіпа глянула на мене здивованим оком (будте ще від виборів підвязане):

— Ви з місяця впали? Не знаєте, що сталося?! Побіда!!! Ми горою на цілій лінії.

— Де, що, коли?

— 287 мандатів, наш уряд, наша політика, наша ..., наша ..., наша дума, наша пісня...

— Коли ж відбулася вибори?

— Вчора.

— Ну?

— ... ми виграли. Партія Праці горою.

— Де?

— В Англії.

— Хіба що в Англії...

— Хіба-то Англія і Галичина так далеко? Партія і тут і там та сама. Ті самі напрямні, тактика, ідеал...

— Але тут ви програли.

— Зате в Англії виграли. Всі наші повиходили: Мекдональдзьо, Гендерзоник, Уебцьо...

— А Хурхіль і Хамберляйне?

— Не мішайте проклятущих ундистів з упіпістами! — крикнула роздратована Упіпа.

— Вибачте, я не знав, що вони ундисти...

— Ундисти. Таксамо, як Болдуін, Салісбурий і інші. Але скінчилося їхнє панування! Ввірвалося Ундоні. Не буде тепер носа дерти на ріжних зборах, вічах і празниках.

— Або дерла?

— Ще й як. Все мені моїм одинаком докучала: він — хоч каже — західний, але добра зі сходу сподівається. А я собі думаю: смійся, голубонько, смійся, може тобі пошкодить. Я тобі й на заході ногу підставлю. І підставила: 287 мандатів як оріхів. Лусне тепер зі злости... Левицький десь волосся рве на голові.

— Не має так дуже що.

— Ет, ви зараз до слів чіпляєтесь. Я кажу в переноснім значінні. Він тремтить, що тепер прийде загибіль Ундоні. Тут Грицько там Ремсік.

— Котрий Ремсік?

— Товариш Мекдональд... Отже кажу: один тут, а другий там як возьмуться, то справи будуть інакше виглядати. Евакуація Надренії, бережанська „Просвіта", Горішній Шлеськ, Народній Дім у Підгайцях і так далі і так далі

— А з радикалами як?

— Вони теж не мають чого радіти. І Стефанів і Льойд Джордж завели їхні надії.

— Одним словом...

— Одним словом: 287 мандатів там, один тут, разом 288. Побіда! Побіда!!!

І побігла надавати телеграфічну похвалу для англійської Упіпі на руки Ремсіка.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— З Українського Наукового Інституту в Берліні повідомляють нас про відчит д-ра Нестора Нижанківського, призначений на 14. ц. м. п. з. „Найважніші фази розвитку української музики".

— Ріжні вістки. З нагоди міжнародньої виставки в Барцельоні та Севілі на сесію Ліги Націй у Мадриді зїхалось аж 41 делегатів; четвертини було би досить. — Аманулла втратив державу, але може потішитись, що має нового сина, восьмого з черги. — У Берліні видав през. Гінденбург бенкет у честь єгипетського короля Фуада. — Внутрішня позичка Німеччини дала досі 177 міліонів марок; сподівались 500 міліонів. — У Ню-Йорку буде створений Університет Миру з коштів одного фонду. 6 літні студії будуть безплатні. — Шведський літак „Сверінге" в дорозі до Америки через Атлянтійський Океан мусів зупинитись в Ісляндії, щоби направити машину. — В Шікаго поміщать на х...дері електричну ліхтарню із силою 2,000.000.000 свічок, яка має служити ночами для летунів. Світло буде видне на 500 миль і його винахідник каже, що навіть ясніше буде від сонця. — Папа приняв на авдієнції винахідника Марконія, який представив свій проект як збудувати в Ватикані радіову приймаючу стацію.— У Німеччині придумали штучну мряку, яка заслонює міста і села перед нападом воєнних літаків. — Суд присяжних у Пейнсвіл, стейту Кентокі, виз...в, що 6-літній хлопчина Джим Меен вин... в убивстві 8-літнього хлопця Сесила Вен Га... засудив його на школу поправи аж до 21. року життя. Меен застрілив товариша револьвером і на суді заявив, що хотів його вбити.

— За примусову військову службу в Америці. Сенатор Рід з Пенсильванії поставив у сенаті у Вашингтоні внесок на введення примусової військової служби в Америці. На другий день він заявив, що він сам противиться примусовій військовій службі, а поставив такий внесок тільки на домагання міністерства війни. Рід каже, що примусова військова служба несправедлива, бо вона затягне тільки частину народу, забираючи йому час і свободу та нараждючи його життя. Тому він є за тим, щоби воєнні тягарі двигали усі, і ті, що у війську, і ті, що лишаються дома. Сенатор Брукгарт з Айови осудив плян міністра війни Гуда про примусову військову службу. Він сказав, що якби був примус до військової служби то такий самий примус повинен бути і щодо капіталу, який теж повинен носити воєнні тягарі. Сенатор Брукгарт разом з Рідом заявився за тим, що в часі війни не повинно бути такого наживництва, як підчас минулої війни.

— Чудаки-колекціонери. У Парижі вмер недавно один рантіє і в його мешканні знайшли збірку трамваєвих та омнібусових білетів, яка числила 80000 штук. Всі ці білети він купував сам, але використавши їх не кидав, а переховував. Один з льондонських баронів Ротшильдів зібрав величезну збірку блох з усіх частин світа й усяких пород. Він висилав спеціяльні експедиції для вишукання особливо рідких „зразків". Один берлінець збирав краватки славетних письменників. Еспанський король Альфонс має в своїй палаті окрему салю, де переховуються всякі предмети, які загрожували його здоровлю або життю. Там є кусень підлоги, на якій він ще дитиною впав і розбив собі коліно, та велика збірка бомб і револьверів, які забрано від революціонерів, що хотіли його замордувати. У французькому війську один майор збирав гудзики від військових уніформів усіх армій світа. Один німецький барон збирав фляшки та пушки. У фляшках він тримав воду з ріжних джерел світа, а в пушках пісок з ріжних країн. Один маляр збирав штучні жіночі коси та зачіски. А інший збирав черевики визначних осіб і мав у своїй збірці між іншим черевики, в яких коронувався Наполеон. Є предмети, яких призбирування стало віддавна манією і часто чергується з жаждою великого заробітку. Збирачі книжок і марок поширені по всьому світі як неодна недуга. Та найбільше є збирачів гроша. Колекціонери з цієї групи належать до також найдивогляднїших і деякі із них мають найбільші труднощі, щоби зібрати предмети їхнього найвищого зацікавлення. Наприклад українські робітники пера, що від 6-го кожного місяця шукають за польською валютою є єдиними в своїм роді чудаками.

— Винахід нашого артиста. Чернівецький „Час" передає за американським „Попюлер Саєнс Мегезін" інформації про новий винахід нашого артиста Ол. Архипенка, що перебуває від довшого часу в Ню-Йорку. Архипенка. Є це машина, яка творить художні малюнки рухомі, сама ворушка. Вона складається з 110 горизонтових балків, з яких кожний обркучений мальованим полотном. Вони уставлені в той спосіб один над другим, що цілість творить один малюнок. Коли тільки пуститься машину в рух, коліри та образці починають змінятися і повстають нові форми. Цей винахід, як каже Архипенко, дає нові можности витворювати енергію в малярстві. Але викінчення малюнків вимагає незвичайної праці. Треба цілих 200 годин, щоби викінчити безліч детайлів одного малюнку. Машина до примінення цих малюнків коштує покищо 50.000 дол. і істнує тільки в однім примірнику. Глядачі бачили підчас одної з демонстрацій Архипенкового винаходу, як образи мінялися, переходили з одного в друге. Спочатку появилися тільки самі фарби, начеб хто оливу розлив на воду. Опісля скоренько витворився гарний зразок індійського килима, далі жіноча постать, яка кивала рукою, опісля квіти, далі знов постать, якої убір зміняв колір, постать зникла і появився взір шахівниці, який перейшов у вазу з квітами на столі. Вкінці показався напис: „Присвячую Т. Едісонові та А. Айнштайнові". Весь цей винахід є, як бачимо, спробою заступити індивідуальну творчість артиста — машиною, і створити щось посереднє між художнім образом і фільмою. Ідея такого винаходу є продовженням намагань футуристів, які впевняють, що хотять передавати коліра̀ми на полотні рух, згідно з новою фільософічною теорією (яку більшість бере дослівно та наївно), що весь зовнішній світ є у вічнім руху. Архипенко називає свій винахід досить нескладно, „архіпентура", терміном, який лучить його прізвище з поняттям „надмалярства". На жаль „надмалярство" не може бути, як він хоче, „новою формою малярського мистецтва", бо всі ці форми зміняються так само, як коліри на його машині. А над формами лишаються тільки твори геніяльних мистців.

— Справлення помилок. У 125 ч. „Діла" в дописі з Коломиї про окружне свято „Сільського Господаря" надруковано, що в часі свята співав хор з Ковалівки під диригентурою п. Юри Чукура. На прохання п. Юри Чукура справляємо цю похибку та ствержуємо, що в часі свята співав хор з Столчатова під управою **п. Петра Чукура** (з Ковалівки). — А в чч. 128 і 129 вкралися такі помилки, а саме: у статті (фейлетоні) „Сільське господарство в житті народу". У ч. 128, у першій шпальті, 5 рядок згори — замісць слова „нам", має бути „там"; у другій шпальті, 9 рядок згори — замісць слова „тепдої", має бути „теплової". В ч. 129, у другій шпальті, 13 і 19 рядок згори —замісць слова „безпосередньо", має бути „посередньо".

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Олена Геринович, учителька нар. шкіл померла в середу 12-го ц. м., похорони будуть в пятницю 14-го ц. м. о 3 год. по пол. з дому жалоби при вул. Грунвальдській ч. 8. на янівське кладовище.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 14-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Субота 15-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Малий Театр:

Пятниця 14-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка" (50 знижки).

Субота 25-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка" (50 знижки).

Кіна.

„Аполльо": „Незнаний батько" (Редж. Дені).

„Кольосеум": „Таємний оборонець" (Гарі Піль).

„Лев": „Чуда Бразилії", Гомонтів тиждень і комедія.

„Люна": „Володар просторів".

„Марусенька": „Повоєнний мущина" (Іго Сим) і „Долар і принцеса".

„Оаза": „Пімщена обида" і „Макс король цирківців".

„Палас": „Орієнт-Експрес" (Ліді Даговер) і „Король Долар І.".

„Пан": „Америка бавиться".

„Пасаж": „Циркічка Ріта (Гут Джібсон), комедія і Гомонтів тиждень.

„Утіха": „Пат і Паташон в обличчі смерти".

„Фатаморгана": „Серце не слуга".

„Хинеза": „Дон Жуан, що згрішив".

Програма радіо.

Пятниця 14-го.

Льондон (358). 17·15 Легка музика.

Париж (1744). 21·35. „Пелеас і Мелізанда" опера Дебюссі.

Берлін (475,4). „Німа з Портічі", опера Обера.

Відень (519,9). 21·10 З репертуару І. Штравса.

Давентрі (482,3). 22.00 Військова орхестра.

Лянгенберг (462,2). 17.30. Композиції Паґаніні.

Мюнхен (536,7). 21·15 Веселий вечір.

Мілино (504,2). 20·30. Симфонічний концерт.

Рим (443,8). 21·00. „Княжна чардаша", оперетка Кальмана.

Брюссель (511,9). 21·15 „Кармен".

Ленінград (1000). 19·00 „Отелльо" Вердія.

Москва (1442,3). 16·00. Російська музика. 19·00 Симфонічний концерт.

Київ (775). 18.10. Камерна музика.

Варшава (1393,1). 20·30 Симфонічний концерт. 20·30 Вечірний концерт.

Познань (339,8). 17·55 Артисти опери.

Субота 15-го.

Льондон (358). 17·35 Концерт на органах.

Париж (1744). 21·15 Концерт.

Берлін (475,4). 20·30 Музика до танців.

Відень (519,9). 20·10 Концерт з творів Бетовена.

Давентрі (482,3). 22·00 і 23·20 Симфонічний концерт.

Рим (443,8). 21·00 Військова орхестра.

Мілино (504,2). 20·30 Популярний концерт.

Будапешт (545). 22·15 Військова орхестра.

Лен'инград (1000). 14·30 Камерна музика.

Москва (1442.3). 16·00 Дута орхестра. 20·30 Музичний вечір.

Харків (1680). 14·00 Популярний концерт. 18·30 Вечірня програма.

Київ (775). 20·00 Вечірня програма.

Варшава (1395,1). 15·50 Еспанська музика. 20·30 Легка музика. 23·00 Музика до танців.

Краків (314,1). 20·30 Концерт з Варшави.

Познань (339·8). 20·30. Тріо.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

Турка:
15.VI Чесна Сузанна.
16.VI Маруся Богуславка.

Бориня:
17.VI Осінні Маневри.
18.VI Тітка Чарля.
19.VI Чесна Сузанна.
20.VI Базар.

Сможе:
21.VI Осінні Маневри.
22.VI Маруся Богуславка.
23.VI Вій.

Сколе:
24.VI Осінні Маневри
25.VI Базар.
26.VI Чесна Сузанна.
27.VI Тітка Чарля.

Готується до постановки: „Доріна", „Весілля при ліхтарнях" і „Захар Беркут". До Театру заанґажовані: артистка Театру Львівської Кооперативи і Т-ру п. Стадника п. Бенцалева, п. Цісикова, а також дириґент тихже театрів п. Цісик. 2218 1—1

Український Театр під дир. Ів. Когутяка:

Одесько:
пятниця 14.VI Король життя
субота 15.VI Жид вихрист

Буськ:
неділя 16.VI Маруся Богуславка
понеділок 17.VI Пташник з Тиролю
вівторок 18.VI Кума Марта
середа 19.VI Король життя.

Золочів:
четвер 20.VI Пташник з Тиролю
пятниця 21.VI Король життя.
Готується до постановки Суляміт. 1-1

На будову шпиталя Народньої Лічниці зложили від квітня в золотих: Д-р С. Балей 10, Повітова Рада, Чортків 50, д-р Дзерович (неприйнятий гонорар) 10, громада Щирець 48·90, Повітова Рада, Борщів 100, збірка з нагоди ювилею, інж. Т. і В. Рижевські 200, нотар Раставецький 100, д-р Прийма 5, д-р Студинський 5, о. кр. Лопатинський 10, сен. Децикевич 10, Гресяк 5, Лаврів 5, о. пр. Куницький 20, п-ні Громницька 10, п-ні Свергунова 5, д-р Барвінський 5, Громницький 9, д-р Лебедович 2, д-р Дм. Левицький 10, інж. Левинський 10, дир. Заячківський 10, д-р Паньчишин 30, дир. Сасвич 20, Порадня Матерій 20, д-р Музика 10, Г. Лапчинський і д-р Кібзей по 10 дол. По 5 зл.: В. Левицький, д-р Лежогубська, д-р Максимонько, М. Галібей, п-ні Бережницька, п-ні Подолинська, д-р Кордюк, д-р Подолинський, д-р Ортинський, інж. Стефанович, Пласт, д-р Коновалець, радн. Кобринський, Зіхер, д-р Колесса, д-р Рошевський, д-р Гординський, д-р Макарушка. Ст. мед. Кривокульський (непр. гонорар д-ром Бережницьким) 5, д-р Т. Заяць 5, д-р Т. Сосевицький 50, Б. Янів (непр. гонорар д-ром Паньчишином) 18, і радн. В. Левицький 10 дол. Усім жертводавцям складає щиру подяку управа Лічниці і просить дальші жертви присилати на кн. 8330 Центробанку. 2226 1—1

Лугове свято у Львові відбудеться в неділю 16. червня 1929 р. на площі Сокола-Батька. Початок год. 3 попол. У святі бере участь богато Лугових Товариств.

З приватної коедукаційної гімназії „Рідної Школи" в Рогатині. Вступні іспити до першої кляси відбудуться 28. червня 1929 від 10. год. перед полуднем, до вищих кляс будуть відбуватися 20, 21, 25 та 26 червня перед і після полудня. Рогатинська гімназія має гуманістичні модифіковані відділи, в яких наука латинської мови ведеться від першої, а не, як звичайно, від четвертої кляси. Перехід до четвертої гуманістичної кляси можливий з третьої класичної без ніяких доповнень, з третьої гуманістичної або семої виділової за доповненням латини з трьох перших кляс (кандидати з виділової школи мусять піддатися повному іспитові). В біжучому шкільному році має тільки четверта кляса гуманістичний відділ, у надходячому будуть вони в четвертій і пятій клясі. До пятої кляси можна перейти з четвертої класичної після доповнення матеріялу природознавства й рисунків. Головна ріжниця між класичним і гуманістичним відділом та, що нема греки, зате природа в четвертій і пятій клясі, а рисунки у всіх клясах. — Ближчі інформації може подати Управа гімназії на запит за долученням почтового значка. — **Чайковський.** 2182 3-3

З прив. коед. гімназії Рідної Школи з правом прилюдности в Чорткові. Вступні іспити до приг. і до І. кляси відбудуться 28. червня. Вступні іспити до кляс від I—VI. 25—27. червня — **Управа.** 2·24 1 3

Зїзд товаришів, що в році 1899 здавали матуру в українській гімназії в Перемишли, відбудеться дня 29 червня ц. р. Збірка о 8 годині коло церкви. Д-р Володимир Гуркевич, Назар Ляхіпький, Олександер Рейнарович. 2223 1-3

Присилайте передплату!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВСІЛЯКІ годинникарсько-юлерські роботи виконує найстараннійше Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1366 а) 53—?

ДІВЧИНКА з виділовою школою і шиттям, невибаглива, лагідна, потрібна негайно до товариства 5-літньої дівчинки. — Зголошення: Ольга Фідес вул. Театинська ч. 3, між 2—4 год. пополудни. 2213 2—3

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха.** Львів пл. Марійська ч. 5 — З провінції просимо репарації присилати почтою — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні 6 69-?

ДА ОМ покій для учительки підчас ферій, дасть п. Фацевичева Церковна 5 Львів 15 Богданівка. 2221 1-1

АҐРОНОМ з високою освітою практикою закордоном, пошукує праці. Згідний на виїзд. Зголошення „Діло". S. M. 2220 1-1

ВЖВЕ ДЛЯ ЛІТНИКІВ! В че вні буде відкрита сезонова аптека в Грибенові. 22 5 1—2

ПАННА інтеліґентна пристійна літ 28, кравчиня, задля браку знайомства, бажає пізнати сею дорогою інтеліґентного мущину на добрім становищи в цілях матримоніяльних до літ 40. Зголошення до адмін. „Діла" під Н. Г. 2219 1—1

ДОКТОР прав чеського університету в Празі глядає місця в адвокатській канцелярії. Ласкаві зголошення під „Негайно" до адміністрації „Діла". 2217 1 3

НА ДІЛКУ п. Микуличин, винаймається покої з цілоденним удержанням у віллі над Прутом, близько зал. перестанку в околиці зв. „Микулинська Швайцарія". Ціни знижені. О. Гуменюкова. 2116 1—1

НОТАРІЯТ БОГОРОДЧАНИ прийме на сталу посаду кандидата з довшою практикою, може бути з правом субституції. Із-за браку мешкання посада надається для кавалерів. Подати услівя.

ФРИЗІЄР-УКРАЇНЕЦЬ негайно потрібний до ведення фризієрні у Львові. Спілка невиключена. Зголошення під „фризієр" до Адміністрації. 2209 3-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка.

Усім ВП. Паням і Панам, що своїми виступами причинилися до святкування ювилею Народньої Лічниці, а іменно: п-ні Прийновій, Гнишлевичевій, Д. Гординській, др-ові Крипякевичові й радн. Купчинському складає щиру подяку

2226 1-1 **Управа Лічниці.**

Маґістрат міста Станиславова.

Станиславів, дня 6. червня 1929.

Ч. 11.894/26.

Переторг на продаж будинків і ґрунтів

Оголошення!

Маґістрат міста Станиславова діяючи на підставі ухвали міської Ради з дня 29. квітня 1929 р., розписує отсим публичний переторг на продажу нижче означених будинків, які є власністю Громади міста Станиславова.

1) **Реальність у Львові при вул. Опата Гофмана ч. 5.** виказ гіп 925/IV. Lk. 828 ¹/₁, що обіймають чиншову двоповерхову каменицю на буд. парц. 4746.

Виклична ціна 140.000 зол.

2) Реальність у Станиславові при вул. Галицькій вик. гіп. 5620 кн. ґрунт. гр. кат. Станиславів, що обіймають парцелю буд. Lk. 281/2 з поверхнею около 9.0000 m² на якій стоять чотири одноповерхові камениці з мансардами. В кождій камениці є 22 мешкань. Ці будинки не є обняті законом про охорону льокаторів. Реальність обдовжена позичкою з Державного будівельного фонду в квоті 280.700 зол.

З цеї реальности можна сотворити евентуально чотири окремі гіпотечні обєкти і окремо продати.

Виклична ціна за цілий обєкт 450.000 зол. Можна оферувати також на поодинокі камениці.

3) **Реальність при вул. Бельведерській** вик. гіп 5169 кн. гр. Станиславів, що обіймає фабричні будинки, в яких тепер міститься гарбарня під фірмою Progress.

Виклична ціна 72.000 зол.

4) **Реальність при вул. Пістів** при новій торговиці, складається з ґрунту на якім стоїть поверховий фабричний будинок, тепер є фабрика ланцухів. В будинку вільне мешкання з чотирох комнат і кухні з приналежностями.

Виклична ціна 128.000 зол.

Всіляких ближчих вияснень як що до самих обєктів так і услівий ліцитації як також продажі, уділить Виділ VII. Маґістрату устно або на бажання письменно.

Хто рефлектує на купно цих обєктів має внести до дня 28 червня 1929 р. до год. 12. на руки Президії Маґістрату запечатані письменні оферти з поданням оферованої ціни.

Оферта має бути заосмотрена в напись, до якого обєкту відноситься.

По відкриттю письменних оферт о год. 12. дня 28. червня 1929 р. переведеться устний переторг.

Ті, що вносять письменну оферту як і ті, що приступають до устної ліцитації, мають зложити в міській касі в Станиславові вадію у висоті 10% викличної ціни за обєкт, на котрий оферує.

Вадія має бути зложена в готівці або на книж. чки міської Каси Ощадности в Станиславові виставлена на показателя згідно в інших вальорах з пупілярним забезпеченням.

Громаді міста прислугує право свобідного признання і вибору в правильних оферт, а навіть право продажі поза переторгом.

2205 2—3 **Вацлав Хованец** в. р. Бурмістр.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.